

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană“; iar banii pentru abonamente și inserțiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ“ în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an 50 Lei		Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 60 Lei, până la 200 de cuvinte 90 Lei, de aci în sus 120 Lei.
Pe jumătate de an 25 „		
Pe un pătrar de an 12 ¹ / ₂ „		
Un număr 1 Leu.		
Pentru străinătate pe un an 80 Lei.		

La băile din Călimănești a închis ochii pentru vecinicie, în etate de 86 ani, bărbatul de mare valoare al națiunii noastre, Parteniu Cosma, al cărui nume străbătuse în tot cuprinsul românimii în deceniile din urmă.

Biserica noastră dreptmăritoare, Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, dar mai ales Institutele noastre financiare și cu deosebire banca „Albina“, au pierdut pe cel mai puternic stâlp al lor.

O jumătate de secol, acest bărbat distins al neamului nostru, a fost îndrumătorul priceput și istețul cărmaci al vieții noastre bisericești, culturale, naționale și economice, financiare din părțile de dincoace de Carpați.

Rare-ori s'au învit la noi bărbați înzestrați cu călitățile atât de superioare, cum le-a avut defunctul.

Discipol al mitropolitului Șaguna și al mare lui mecenate și filantrop, a celebrului jurist și avocat Gojdu, al cărui secretar personal a fost, Parteniu Cosma, ca adorator al lor s'a și nisuit în toată activitatea lui să continue munca acestor bărbați providențiali ai neamului nostru.

Pe terenul bisericesc și-a început activitatea sub mitropolitul Șaguna la 1868 ca deputat la primul congres național-bisericesc, unde a fost raportorul „Statutului-Organic“ a lui Șaguna.

Cu Parteniu Cosma se stinge ultimul membru din acel istoric congres bisericesc. De atunci ia parte ca deputat la toate sinoadele și la toate

congresele bisericii noastre, unde avea rol conducător. Devenise proverbial, că defunctul nu lipsia dela nici o ședință a acestor corporațiuni, după cum nu lipsia dela nici o adunare generală a „Astrei“, în al cărui comitet era ales în permanență fiind și în această înaltă instituțiune culturală a neamului nostru un îndrumător de valoare și un apărător energic al ei față de atacurile dușmanilor nostri de pe vremuri.

Dar cea mai mănoasă și prodigioasă activitatea a dezvoltat-o acest valoros bărbat pe terenul economic-financiar, începând dela 1885, când a luat conducerea, ca director executiv al institutului de credit și economii „Albina“, care sub înțeleapta lui conducere a devenit un factor puternic în dezvoltarea întăririi noastre economice și culturale. „Albina“ sub conducerea lui și-a ajuns apogeul, pe care și-l menține și azi în fruntea celor mai solide institute de bani din țară.

Ca deputat în dieta din Pesta, unde prin anii 1871—1881 a fost în 3 rânduri ales în cercul Beiușului, locul său natal, s'a convins și el, că românilor li sunt închise celelalte terene din această țară, deci și-a îndreptat toată activitatea sa pe terenul financiar-economic, ca astfel să scape moșia românească din mâinile hrăpăreților străini, condus fiind și el de vecinicul adevăr, că „a cui e moșia, a aceluia e și țara“, după cum s'a și dovedit. „Albina“ a și devenit sprijinul puternic al tuturor institutelor de bani românești, care sub scutul „Albinei“ au fost și înființate dar au fost și salvate în momentele lor critice. Aceste bănci românești înființate în toate centrele sub egida „Albinei“ au și fost singurele oaze verzi în marea neorientare și pustietate a vieții noastre publice din deceniile din urmă.

Atât biserica noastră, cât și „Astra“ precum

și instituturile noastre de credit și economii erau liniștite în sufletul lor știind, că Parteniu Cosma este la conducerea lor, pe care-l știau destul de înarmat și capabil, ca să țină piept și să pareze săgețile, ce să îndreptau din partea dușmanilor noștri contra acestor instituțiuni românești.

Bărbat de gravitate, cu vederi largi, cu o cultură generală și cu cunoștințe speciale juridice și financiare, cu o judecată clară și minte ageră și prevăzătoare, energic și diplomat de seamă, Parteniu Cosma a întreținut continue și intime relațiuni și cu bărbații conducători ai destinului neamului nostru din Vechiul regat.

După eruperea războiului mondial trece granița în Vechiul regat, ca să conlucre și acolo cu conducătorii țării — cu vechii săi prietini de principii, — ca apoi să se reîntoarcă fericit în România-Mare. De atunci s'a retras dela orice activitate publică, bucurându-se și el de roadele muncii lui și de zilele mărețe ce le trăim azi, zile profețite de toți înțelepții neamului din toate vremurile.

Născut în Beiuș la 12 Februarie 1837 din pătura viguroasă a neamului nostru, Parteniu Cosma își face studiile gimnasiale în locul său natal, teologia la Arad, de unde apoi merge la Pesta, termină dreptul și-și ia diploma de avocat. Praxează advocatura în Beiuș până în 1876, când s'a strămutat în Sibiu. Ca avocat a fost fala juriștilor români, ca deputat a fost un înflăcărat apărător al neamului, al bisericii și al școalelor noastre. După o vastă și atât de rodnică activitate pe toate terenele, ne părăsește acompaniat de sincera recunoștință a unui neam întreg.

Biograful, care va scrie viața acestui distins bărbat de o așa mare valoare a neamului nostru, va trebui să stăruiască în conclusiunea, că Biserica noastră, „Asociațiunea“, „Albina“ și „Solidaritatea“, să-i ridice un monument în semn de adâncă recunoștință.

Consiliul de Miniștri a decis, să se facă marelui defunct funerarii naționale și la înmormântarea lui în Sibiu guvernul să fie reprezentat prin trei miniștri.

Dr. D. Stefan.

Preotul nostru și Dumineca.

Este știut că legea lui Moise opria orice călătorii în ziua sâmbetei, iar în caz de neapărată trebuință fixa distanța ce putea parcurge un om, numită calea sâmbetei (900 metri). Cu venirea Domnului Cristos pe pământ ziua Duminecii a devenit zi sfântă pentru închinători săi până în ziua de azi. Pentru nerespectarea acestei zile a luminei nu s'a fixat așa pedepse grave ca în legea lui Moise, iar urmarea o și vedem în zilele de azi, când această măreț zi de mulți e considerată ca și o altă zi din săptămână.

Dacă lumea cea mare ce furnică pe acest glob nu mai face deosebire între ziua Domnului și cele 6 zile de lucru, îmi iau voie să fac o întrebare, oare chiar preoții cum se poartă în această zi, când prin darul de sus sunt chemați să atragă priviriile lumii spre cer și nu spre materialismul lumii de jos. Cunososc cazuri și poate fiecare cetitor știe unul sau mai multe, când preoți îmbrăcați în reverenți în zile de duminică și săbători sunt departe de satul lor, prin târguri, pe la băi, în vileagitură, amestecându-se prin mulțime, pe când peste toți plutește din înălțimi ca un glas de chemare la rugăciune sunetul clopotelor ss. bisericii. Ce va zice lumea ce fuge de s. biserică, când nici preotul nu e acolo unde ar trebui să fie înainte de începere. Sunetul clopotului în ziua Domnului este ca și semnalul de alarmă în vreme de războiu, când în decurs de câteva minute fiecare cu tot ce avea trebuia să fie la locul său, căci cel întârziat pierdea ocazia a fi salvat dinaintea inamicului năvălitor. Și alarma de aci se făcea de cele mai multe ori noaptea, pe când la casa Domnului suntem chemați ziua amezii, fără bagaje, fără greutate, fără frica de a fi prinși de inamic.

Sunt condamnabile călătoriile în zile de duminică și săbători — afară de cazuri grave de moarte sau accidente — dar merită disprețul lumii acel preot care în ziua de Duminică pleacă la băi cu familia sau la București în „afaceri“. Tot disprețul pe celce petrece timpul ss.-lor slujbe — oriunde s'ar afla — stând pe bănci, prin băi, târguri sau aiurea pe sate, fără a se rușina de lumea ce poate cu gând curat a plecat către casa Domnului. Unii ca aceștia desigur își vor lua plata lor. Dacă prin predicile noastre la toate ocaziunile condamnăm indiferența publicului ce nu cercetează s. biserică, de aci nu urmează, că chiar cei ce de bună voie au luat jugul lui Cristos și sunt în funcții ca secretari ministeriali, directori, profesori, catiheți etc. pot absentă dela s. biserică fără a fi criticați de lumea ce altă ținută așteaptă dela ei. Chiar unde sunt doi preoți, de ce unul lipsește regulat dela s. biserică? Fără a aștepta observările mulțimei — care se fac — dar pe care mulți nu le aud, încetați de a mai absentă dela s. biserică, — orice împrejurări v'ar împiedeca, căci altcum zădărniciți munca chiar și a cercurilor religioase, și vom predica mereu în pustiu — veniți la biserică, dacă toamai noi cei unși în numele Domnului nu facem ce zicem.

Dacă s'au făcut întrelăsări în trecut nu însemnează că e bine așa și în viitor. Exempla trahunt.

„Cred că nu m'am făcut dușmanul nimănu, vorbindu-vă adevărul“ (Gal. 4, 16).

Cornea

Nicolae Valeanu
preot

Cuvântare,

La Tedeumul din 24 Aug. 1923, st. n. închinat aniversării a LVIII, dela nașterea Maiestății Sale Ferdinand I, regele românilor, perorată în oratoriul parohial ortodox român din Recaș, de cătră Stefan Pop adm. par.

„În mâna Domnului este stăpânirea pământului, și în timpul său va scula pe cel folositor preste dânsul”. (Is. Sir. X, 4).

În mâna Domnului deci am fost și noi românii de pretotinderea; deși stăpânirea pământului nostru, până bine decurând, a fost mai mult în mâna altor neamuri!

„Plinirea vremii” (Gal. IV. 4) a sosit, „scaunele celor trufași le a surpat Domnul și a pus pre cei blânzi în locul lor”. (Is. Sir. X. 15) „Poporul cel ce ședea întru întunec a văzut lumină mare, și celor ce ședea în lature și în umbra morții lumină a răsărit lor”. (Mat. IV. 16) Dela Hotin și până la mare, dela Balcic și până la a Mureșului în Tisa vărsare; din Tisa până în Nistru, din Neagra-mare și până la Oradea-mare totul e România-mare. Din Carpați și până la mare se întregiră ale noastre vechi și firești hotare, în zilele de glorie și înjălepciune militară și politică ale Maiestății Sale Ferdinand I. Dânsul e primul rege a românilor din patru unghiuri și azi Vineri în 24 August 1923, sunt 58 de aniverzări, decând a văzut lumina zilei (1865) în castelul familiar din Sigmaringen.

Acest frumos orașel e în Prusia. Dela el și a împrumutat numirea și țărișoara însăși, carea între Württemberg și Baden, nu departe de pădurea neagră, de unde izvoarește „Dunărea cea lată...” „Dunărea furată...” pe vremi!

Cel botezat la izvoarele Dunării istorice, a fost chemat de Providență să stăpânească și fericească pe cei cari se adapă din Dunărea de jos.

Ducatul Sigmaringen odinioară se numea ducatul Hohenzoller după numele familiei prințiare care îl stăpânea. Leagănul Hohenzollerilor se pierde adânc în întunecimea veacurilor apuse. Arborele lor genealogic ar începe cu un anumit conte *Tassilon*, stâns pe la anul 800.

În vremile de epocală prefacere: bisericească și socială ale lui Carol cel mare, unii Hohenzollerii aveau rol însemnat la anul 914 și se crede că sunt coboritorii unui restrăbun *Burcharding* de viță șvabă.

În veacul al XII-lea această trupină șvabă se ramifică în două loze: *șvabă una Haigerloch și franconă alta*.

Cea dintâi apoi sub Carol II, († 1606) se împarte la finea veacului al XVI-lea de nou în trei sămânții: Hohenzoller *Heigerloch*; Hohen-

zoller *Hechingen* și Hohenzoller *Sigmaringen*. În vreme ce cele două sunt protestante Sigmaringenii rămân credincioși catolicizmului până azi, ca apoi o ramură a ci *Hohenzollerii români*, să se boteze aici la gurile vechiului Danubiu în legea noastră veche ortodoxă!

Cei cari încep șirul acestei „nașteri de a doua” sunt: Alteța sa Carol eredele tronului și îngerașul său și al neamului prințul *Mihai*. Vivant sequentes!

Dinastia noastră prin urmare își ia începutul în veacul al XVI-lea cu Carol al II-lea, se naționalizază în veacul al XIX-lea în persoana glorioasă a lui Carol I și se ortodoxește în zilele de azi în ipostazele mândrilor prinți Carol și Mihai.

Prea înălțatul de Hristos iubitorul nostru rege, acărui nataliții le prăznuim azi, e în șir al doilea rege român. E nepot al fericitului prim rege Carol I.

Trunchiul mai apropiat al fericitei noastre dinastii apoi e *Carol Anton*, carele născu pe: *Leopold și Carol*. Cest din urmă ajuns rege al României mici, nu fu binecuvântat cu prunci. Fratele său mai mare însă născu pe *Ferdinand* primul rege al României întregite și unite.

Maestatea Sa regală Ferdinand I (Victor, Albert, Meinrad de Hohenzoller) mântui studiile secundare în Düsseldorf. Cursurile universitare le absolvi la Tübingen și în vestitul oraș *Leipzig*.

(Va urma).

Albina și politica.

— Un interview. —

Dragă albină, simbol mareț de hărnicie și purtrea neajuns ideal de onestitate, — rogu-te prea frumos, să nu-mi iai în nume de rău, dacă-ți pun neprihănită ființă alătura de o noțiune atât de mult compromisă, ca politica, despre care adânc cugetătorul Vlahuță într'un admirabil articol, „Eminescu în politică” zice cu multă durere: „Ah, țara-nul nostru, când zice el: „politica” și închide nițel dintrun ochiu!... Toată istoria dureroasă a ticăloșilor noastre e în acest cuvânt, astfel rostit.”

Dacă deci politica cuprinde în sine astfel de părți jalnice, ce trebuie să înălțate fără amânare, apoi hotărât lucru, că nu-ți face cinste, mândră albină, ajungerea într'o astfel de societate.

Și totuși eu nu te chem cu gândul necurat de a te înjosi pe tine, ci cu acela pururea dornic de a ne înălța pe noi! Nici nu te chem, ca cu accidul formic, ce strălucește ca o picătură luminoasă de argint în vârful temutului tău pumual, să încerci a curăți atmosfera noastră socială-națională, cum faci în stupul tău, unde prin ajutorul veninului curățești aerul și conservi mierea.

Nu pentru această treabă te chem, căci dacă veninul cel negru omenesc, — cerneala — așa de anevoe poate face treabă, apoi cu atât mai puțin va putea

face vre-o ispravă veninul tău constructiv în lumea voastră.

Deci nu pentru-ca să faci ordine cu veninul te chem, — căci natura nu ți-a dat o doză așa de mare de venin, câtă ar reclama jalnica noastră decădere — ci pentruca să ne dumirim din sfatul tău asupra datoriei noastre.

Dacă omul în curgerea vremii a putut învăța atâtea lucruri frumoase și folositoare dela dobitoace, în special în ceea ce privește medicina populară, apoi nu-i mirare, dacă îndrăznim a ne apropia cu toată smerenia de tine, ca cea mai inteligentă ființă după om în natură — iar ca moralitate prima pentru vecinicie — și a te ruga respectuos, să binevoești a ne învăța ce să facem, ca să ne mântuim, căci prea amarnic cu toții ne chinuim?

De când amintirea poate povesti despre darurile tale, tu ai fost cea mai credincioasă și mai inseparabilă prietenă de casă a omului, și așa nu mă înșel, dacă cred, că tu și de astădată te vei dovedi vrednică de stima și dragostea fierbinte ce ți-o purtăm.

Deci, spune-ne te rog, ce-ai face tu, cu admirabilul tău instinct pentru realitățile vieții, dacă te-ai afla în situația puțin trandafiric, în care ne aflăm noi Românii astăzi?

După puțin timp de răs gândire, buna și sincera mea prietenă albina, cu multă duioșie în privirile ei electrice, îmi răspunde:

„Vai Doame!, dar nu vedeți ce fac eu? Urmați-mă, căci drumul meu e drumul poruncit de tainicele îndemnuri ale Firii milostive, ce nu poate fi întorchiată, nici mințită.

Voi v'ați abătut prea mult dela acest drum, și v'ați făcut robi slugarnici, întocmai ca și strămoșii voștri Romani, dorului nemăsurat după ceea-ce ei numeau cu desgust „auri sacra fames“ sfânta foame de bani.

Voi afără de bani nu vedeți nimica mare și sfânt, și orbiți cum sunteți de preocupările trecătoare ale clipei, nu observați, că ați apucat drumul ce duce spre o fioroasă prăpastie.

Ori nu voiți voi să înțelegeți elementarul lucru, că banul nu-i decât ecuivalentul unei munci, și n'are valoare, decât în măsura în care reprezintă o muncă, un izvor de producție?

Căci producția e totul, restul e minciună goală, căptusită frumos cu vanitate obraznică și cu diferite lozinci primejdioase.

Deci, căutați a scoate cât mai mult aur — sub formă de bunuri economice din sânul pământului — și sub formă de bunuri morale din adâncul sufletului vostru generos și avântat.

Și ca să puteți face acest lucru, n'aveți decât o datorie și anume: uniți-vă toți cei buni, cei aleși, cei cinstiți și dornici de muncă, cu trecut nepătat și cu sfânta râvnă de a munci înainte cu aceeași statornică credință.

Mincinoșii, intriganții, saltimbancii, fanfaronii, toată ceata numeroasă și ignobilă a celor ce n'au nimica de zis și de făcut — în lături până nu-i prea târziu!

Veți fi puțini cei buni? Nu vă descurajați, căci aveți voi o vorbă cuminte: „Mult bine pot face puținii buni împreună.“ Deci drumul unirei, al fuzionărei, cum îi ziceți voi sau chiar și cel al colaborării cu elemente cinstite, e bun, numai stăruiti pe el „cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste“ ce birue toate.

Situația voastră e astăzi perfect aceeași, ca și a neamului nostru albinăresc.

După cum războiul mondial V'a ars vouă atâtea lucruri și principii sfinte mai înainte, lăsându-vă în multe cazuri numai ruini și de bunuri și de suflet, tot astfel a fost și pentru neamul nostru albinăresc, catastrofal anul acesta 1923, căci o nemai pomenită pârjoleală a soarelui a ars florile, iar celor rămase, le-a secat zimbetul dulce, nectarul, ce cheamă vecinic la iubire, la viață.

Ce-am făcut noi în fața acestei situații? Am început a ne boci, ca voi Românii? Doamne ferește!

Deși divizate în multe partide, ca și voi, apărându-ne fiecare partid șeful lui, regina închisă în celula de matcă, și neîndrăznind a sbura la câmp de frica unei revoluții interne, care în lipsa noastră ne-ar putea omori șeful, ridicând astfel la suprafață un singur partid cu ifose dictatoriale — noi totuși ne-am desmetecit la vreme din hărțuile noastre, și la un semn al geniului necunoscut, ce conduce stupul și care se orientează totdeauna după îndrumările marelui geniu al naturii, la un semn al lui ne-am năpustit furioase asupra șefilor noștri și i-am înlăturat, unindu-ne toate partidele — compuse firește numai din indivizi muncitori și nu paraziți nevrednici — în jurul reginei bătrâne, a cărei situație regală se cam clătina și era aproape silită a părăsi tronul pentruca însoțită de roi, să-și caute o nouă cetate, o nouă țară înflorită, cu un nou tron.

Cum vezi deci, am fost silită a renunța la politica nefastă de partide, ne-am grupat în jurul șefului celui vechiu și fără temerea de a ne mai vedea șeful doborât fără de veste, am plecat liniștite la câmp, reluând munca productivă, oprită pe o clipă de alte gânduri.

Așa dară am rămas toate la putere. Căci puterea noi albinele așa o înțelegem, ca să ne divizăm prin roi, în mai multe colonii, pentru a înlătura astfel marea căldură și imbulzeală din stup, a ne perpetua neamul și a ne îndeplini și frumoasa noastră menire pământescă, de a fecunda florile, fără de cari vieța pământescă s'ar declară de postumă.

Deci noi, albinele, nu îndeplinim numai un rol îngust și egoist, ci și unul mare, ce se împletește ca o notă superbă în sfânta armonie a economiei Naturii.

Strângerea mierii pentru noi nu e un scop, ci un mijloc de a ne putea îndeplini divina noastră misiune.

Aceeași misiune înaltă o aveți și voi oamenii, și în special voi Românii, de a dori puterea nu de dragul mierii de-a gata, ci pentru a munci din greu pe toate terenele, pentru izbânda mărețului vis uman al desăvârșirii, care trebuie să vă fluture de apururea înaintea ochilor, vrăjindu-vă gândurile, poleindu-vă simțirile și înălțându-vă spre culmile senine și fericitoare ale Idealului, în lipsa căruia pe pământ nu-i mulțumire, fără numai amar și dobitocie.

Deci ce voiți să vă izbăviți din grelele nevoi ce vă pasc, faceți ca mine!

Râvniți spre putere, ca să adunați miere, din florile pământului, sărutate de înfiorările văzduhului și ale sufletului, prin muncă și morală, spre fericirea voastră și spre înaintarea civilizației umane, față de care aveți datorii de conștiință, ca aparținători gîntei latine, despre care vă spune poetul: „Latina gîntă e Regina“...

Din dezastrul ce l-a coborât asupra voastră teribilă secetă, morală și materială a războiului mondial, nu-i decât o unică ieșire ce se impune poruncitor, fatal,

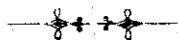
ca o neînduplecată lege a firii, experimentată de noi albinele: uniți-vă toți cei buni, cinstiți și muncitori, cari nu confundați buzunarul de aproapelui cu al vostru, uniți-vă într'o sfântă falangă constructivă, menită a clădi din nou ceea ce alții au distrus cu o furie de criminali înconștienți.

Așa am făcut anul acesta noi Albinele, așa să faceți și voi bunii noștri frați Români, dacă voiți să vă numiți copiii buni ai Firii milostive, ce singură Vă poate conduce pe drumurile netede și izbăvitoare din nevoi ale dumnezeirii!¹⁴

Zise și se ridică în slavă, lăsându-mă puțin cam dumirit la glavă.

Dă Doamne, ca mintea tuturor fraților mei să se pătrundă de înțelesul acestor sînte principii ale naturii, ce stau și vor sta de a pururi în vecinică concordanță cu cele ale scripturii.

Prot. Iosif Mircea

Contribuții la istoria bisericii în Banat.

I. Laude pentru preoții vrednici. —

II. Pedepse pentru cei răi. 1785—1805.

Comunicat de: R. S. Moln.

În așa numita epocă Iliricească, a stăpânirii patriarhiei sârbești în Banatul nostru, pe care o concepem ca o vreme de umilință neconținută și în care, cu sau fără revoltă, am fost stăpâniți și de sârbi și de unguri și de Viena — se întâlnesc în clerul de atunci și figuri mărețe, dar și figuri hulite. Vom comunica o serie de circulare de ale episcopului de Vârșeț, Iosif Ioanoviciu Șacabent, — pagini doveditoare despre traiul și viața preoțimii de acum o sută și douăzeci de ani. Și credem, că este bine a nu se da noianului timpurilor și uitării tot ce dovedește, că am trăit între Tisa, Mureș și Dunăre, fie lucruri bune, fie rele.

Pe vremea episcopului Șacabent, Banatul a trăit ultima răzmiriță turcească (1788). Această provincie a avut foarte mult de suferit, așa, că clericii deveniseră războinici și tulburau neconținut pe turci. Preoților din aceste locuri de margine, ale fostului imperiu austriac, turcii le ziceau: „ziua popă noaptea hot“. Mai târziu preoții războinici sunt capi de haiduci și duc lupta și contra asupririi nemeșilor, cum o dovedește cazul preotului dela Brebul.

Timpurile noi cer imperios, ca bisericile și școalele să-și aibă monografiile lor. Vor avea pagini favorabile mândriei noastre naționale, și deci preoțimea cu învățătorimea să-și facă datoria. Chiar în zilele de azi Șvabii își serbează 200 de ani dela venirea lor la noi, iar cărtu-

rarii lor scot voluminoase cărți cu date și dovezi despre trecutul Banatului pe care cred a-l fi civilizat. La noi arhivele bisericești, școlare și ici-colo ale primăriilor, sunt date pradă șoa-recilor și dinților vremii. Va fi păcat, căci des-gropând tradiții istorice și punându-le în scris, vom curăți mult, în sens de realitate politică prefensiunile sârbilor și ale altora.

Bineînvințate protopope mic iubite.

Credincioasă înștițare mic mau venit, precumca orecare din preoți la lucru celu de acum alu măsurării pamantului inpotrivnici pe sine se arată, adeca cand suntu undeva chieamați iei nu vreau se vina era de si vin adevarulă a arata si a spune nu vor.

Care lucru al măsurari pamentelor fimdca a lor imparatésca marire pretutindenea și tuturor nemesilor si supusilor sei sub grea pedépsa, ca cat mai de grabi intru implinire sa sa aduca, cu milostivire a porunci a voitu.

Pentru aceia ca să nu cada vreunul din preoti sub grea pedépsa sau sub lipsirea preoției bineînvințatu vóstre cu acésta vă poruncesc precum fara zabava toată preoțimea di protopp. vostru sa o invețe, ca fieștecarele fara nici o indoiala unde vor fi chieamați sa merga și fieștecarele ce are si ce ține care din tóta înștițare de aceia se de. Iara pentru impliniré poruncii aceștia de grabi viitoare înștițare așteptand raman si sunt

b. in. de binevoitoriu.

Varșeț 9 dechiemvrie 1786.

Iosif Ioanovici Șacabent
Episcopu.

Binecuvîntate protopp. si cucerniciloru preoti.

De sau și oprit de atatea ori preoțimi de legea noastră cu pré înaltulu nume alu Imp. craiesti mariri, ca la pomeni si la gostiá morșilor sa nu merga, si ca preoți singuri pre ómeni catra asa cheltuiala nicidecum sa uni indemne precum si in 1785 in 8 Sept. Nro 13 asa si in anulu 1876 sub 19 Augustu No 5 aceasta pré înalta oprire bene incuviñteniei v. dupa cuvinta vi sau publițiruit in sa de atuncia si pana astaz preoți noști pre la pomene a merge si acolo a se gosti nu numai nu se contenesc si inca si singuri pre ómeni catra aceia li indemna si ca cand ar fi preoți pricina pomenilor; asa pre înaltilor diregatori sau instințatu.

Pentru aceia cu puteré pré înaltei porunci care mie prin înalt slavit al pastorului de loc Craiesculu sfatu sub 3 Apr. sau trâmisi binecuvîñteniei vóstre vă poruncesc, ca de acumu înainte nici intrun chip la pranșul celui mortu, sa sfintiți apa, si indată la casa se va duceți; caci intraltchipu facând si înțelegandú eu de aceia sub numite pedépsa ca si niște calcatori de poruncile Imparatești veți cadé, deci intruaceia bine să va pađiți, care sau datu in Varșeț 12 Maiu 1787

Ios. Ioanoviciu Șacabent
Episcopu

Nr. 27.

Bineincuv. protopp. si paroch preoți din prot. Varadiei.

La cereré cia aplecata a preotului Vasilie Valușan parochul din satul provințiatnic Calina care cu intarziré

¹⁾ N. Iorga: Istoria bisericii Rom.

recomandarile mele pentru dastigarile sale de bine cele ce in vremea razmeriții cei turcești, care de curand sau sfarșit li au facut, aloru marire înainte sau adusu; din privirea, căci el mai înainte pomenitul preotul Vasile cu atestaturile sale cele vrednice de crezământ au marturisit ca in anul 1788 cand au fost *năvălirea Turcilor in Banat* și dintru aceea au fost fuga, atunci el ca un pastoriu credinciosu, indemnând pre parochialnicii sei catra credința monarchului si a mosii lor cu ei la *Pucneiu* au mers unde dintruna cu locuitori cei au fost ramasu din fugarie, așa fel de randuiala pentru paza locului acelaia au facut ca el cu vitejia sa dela toți au gonit frica si chip de netemere tuturor au aratat, pre cari si asa de mana iau purtat si iau povăuit cat obsti cei deacolo nici o paguba dela nepreteni sau dela ómeni cei rei nu sau facutu, încă au mai marturisit el preotulu Vasilie, precum el deapurarea cu portarea sa cia de lauda in ce chipu intru chemaria sa au fost cu privilegiu așa si intru tota slujba ceia ce se apléca catra folosul celu de obște au fost ravnitoriu.

Deci din privire spre acestia, aloru Imp. Crăiasca si apostolicésca mărre palângă prea milostivul seu decretum celu ce prin inaltu slavita Ilicireasca cancelarie de Curte lui, câștigatului de bine preotului Vasilie este tramis cu care de bunavoire sa cea préinalta il incredința și ca un semn de mila sa cea préinalta si ca o vrednica respaltire castigariloru sale de bine, *o colaina de aur ai darui si ai tramite au bine voită*; de unde chiar se pôte cunoșce ca tuturor ómeniloru celoru castigați de bine, si celoru ce se arată alesi indemnatori spre bine, préinalta imparatésca mila vrednice răsplătiri le imparte

Vârșei 31 Dechemvrie 1791

I. Șacabent

Epp.

Ș T I R I

Personale. Prea Sfinția Sa Dl. Episcop diecezan Dr. Iosif Tr. Badescu a plecat Luni in 11/24 Septembrie a. c. in vizitațiune canonică prin tractul protopresbiteral al Buziașului și Ciacovei.

Prea Sfinția Sa este însoțit de P. O. D. prosb. Andrei Ghidiu, părintele secretar consistorial Romul Ancușă și diaconul Martin Rădoi.

Vizită înaltă. Înalt Prea Sfinția Sa Dl arhiepiscop și mitropolit Dr. Nicolae Balan a vizitat Sâmbătă in 9/22 Sept. a. c. orașul nostru I. P. S. Sa a venit din țara Jiului unde a făcut vizitație canonică. Încă in seara aceleiași zile I. P. S. Sa a plecat la Băile Herculane.

Comemorarea sinodului economic dela Nicea. În anul 1925 se vor comemora la Roma 1600 ani dela sinodul ecumenic din Nicea. Vor sosi la Roma 30 mii misionari.

Poarta sfințită a Basilicei Sf. Petru va fi deschisă dela Crăciunul anului 1924 până la Crăciunul anului 1925. Se știe că această poartă, următor datinei, nu se deschide decât de patru ori într'un secol.

Cu acest prilej se va ține la Romă și un mare conciliu vor participa 1500 episcopi, veniți din toate părțile lumii.

Conciliul își va începe lucrările la sfârșitul lui 1925, și vor dura un an.

Hirotonisirea profesorului preot Mihălcescu Vineri dim. s'a făcut la biserica Amza hirotonisirea preotului Ion Mihălcescu, profesor la facultatea de teologie din București, care ocupă locul rămas vacant prin alegerea P. S. S. Ilarie ca episcop al Dobrogei.

In asistența secretarilor generali dela culte și instrucție publică d-ni Ispir și Valaori, a mai multor membri ai clerului și a mulțimei enoriașilor, slujba religioasă a fost oficiată de I. P. S. S. Mitropolitul Miron. care a ținut și o cuvântare, exprimându-și bucuria că vede în aceste vremuri de materialism, și de goană după conducere, îndreptându-se spre cărmurile spirituale oameni de valoarea teologică a d-lui Mihălcescu.

Au mai vorbit diaconul Ionescu, dela biserica Amza și preotul hirotonisit, care și-a afirmat hotărârea de a se devota naționalismului și ortodoxismului.

După aceea a urmat o masă la Seminarul Central la cinstea noului preot.

Com. bis. Uliuc a început in anul trecut să-și zidiască o biserică nouă.

De curând s'au terminat lucrările făcându-se și colaudarea.

A costat în total 319.000 Lei.

Noile proiecte de legi bisericesti. La ministerul Cultelor s'au terminat următoarele proiecte de legi, cari urmează a fi votate de corpurile legiuitoare in toamna aceasta:

„Anteproectul de lege pentru organizarea ministerului cultelor și artelor“; 2 Proiectul de lege pentru organizarea bisericii autocefale ortodoxe române“; 3) „Anteproectul de lege privitor la instituirea, funcționarea și organizarea comisiunilor superioare: a) a monumentelor istorice, b) comisiunei arheologice c) a comisiunii artistice“ și 4) „Proiectul de lege pentru organizarea seminarilor teologice“.

Dr-ul Brutel și razele „Z“. Ziarele americane se ocupă de multă vreme de persoana d-rului Brutel, cunoscutul savant american, de origine portughez, și unul din cei mai celebri cercetători in domeniul razelor „Z“.

După o muncă titanică a reușit să inventeze un acumulator în care concentrează o mare cantitate de raze „Z“ capabile să distrugă într'o clipă edificiul cel mai solid și să suprimé, dintr'o dată un număr mare de vieți omenești.

Ziarele americane observă că invenția aceasta va juca un rol deciziv în războaiele viitoare.

ȘCOALA ELEMENTARĂ DE COMERȚ DIN LUGOJ.**AVIZ.**

În baza ord. Nr. 88479.923 al Onor. Minister al Instrucțiuni Buc. s'a acordat Școlii elementare de comerț din Lugoj 10 burse pe anul Școlar 1923/24 pentru fi de funcționari și plugari.

Aceste Burse constau din întreținere gratuită în unul din internatele autorizate din Lugoj.

Pentru acordarea acestor burse se publică acest

CONCURS

făcându-se cunoscut celor interesați să-și prezinte odată cu cererea și următoarele acte:

1. Actul de naționalitate.
2. Actul de naștere.
3. Actul de vaccină.
4. Certificatul de studii (patru clase elementare cel puțin.
5. Certificatul de bună purtare.
6. Certificat de paupertate.
7. Certificatul constatător că e fiu de funcționar sau plugar.

Înscrierile se fac până la 26 Sept. c.

Concursul va fi la 27 Sept. ora 8 dim. în localul liceului și constă din următoarele probe:

1. O probă scrisă din 1. română (o pagină dictată).
2. O probă scrisă din aritmetică (o problemă de cl. IV).
3. O probă orală din materia clasei a IV elementare.

Lugoj, la 14 Sept. 1923.

C. Teodoru
dir. Șc. de Comerț

CONCURSELE.

În baza ordinațiunei Ven. Consistor diecezan dtdo 9 Ianuarie Nr. 22 ex. 1923, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foia Diecezană“, pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. I din **Moldova-nouă** cu filiile Pădina Matei și Carlsdorf, protopresbiteratul Bisericii albe.

Emolumentele:

1. Dela Societatea U. D. R. anual Lei 800.— ca rețut echivalent al sesiunei parohiale și 24 metri lemne aduși acasă.
2. Tot dela această Societate un adaus de scumpe revocabil de Lei 4000.— anual, plus contravaloarea a 16 metri lemne.
3. Locuință în casa parohială constatătoare, din 4 camere, bucătărie, grajd și dependente.
4. Stola și venitele uzitată.

Comuna bisericească așteaptă dela alegândul paroh ca să deosebită atențiune amvonului.

Recurenții își vor înainta rugărilor instruate reglementar în termenul fixat oficiului protopresbiter al bisericii-albe în Vârșeț și se vor prezenta în biserica din Moldova-nouă în una din Duminicile sau sărbătorile din întretimpul concursual, cu învoirea protopresbiterului, la nici un caz însă nu în ziua de alegere, pentru a-și dovedi desteritatea în oratorie, tipic și cântarea bisericească.

Constantin Stroia m. p. **Alecsandru Moisi** m. p.
preș. com. paroh. not. com. paroh.

În conțelegere cu mine: *Traian Oprea*, protopresbiter. 3—3

Pe baza ordinațiunei Ven. Consistor diecezan dtdo 15 Iunie 1923 Nr. 1975 B. ex 1923, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foia Diecezană“, pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a din **Mutnicul-mic** cu filia Dragsinești, protopresbiteratul Făgetului.

Emolumentele:

1. Una sesiune parohială constatătoare de 32 jugere.
2. Un intravilun de 800 stânjeni □.
3. Stola uzitată.

În lipsa de casă parohială, alegândul paroh se va îngriji de locuință.

Doritorii de a ocupa acest post să-și substornă resursele lor, conform Regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial din Mutnicul-mic, Prot. Dn. oficiu protopresbiteral din Făget.

Recurenții sunt poștiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în sf. biserică din Mutnicul-mic, spre a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și orăriei dar numai cu prealabila încuviințare a protopresbiterului, tractual și nici decum în ziua alegerii.

Mutnicul-mic cu filia Dragsinești, din ședința comitetului parohial, ținută la 13 August 1923.

Pentru comitetul parohial:

George Garoiu
președ. com. parohial

Ioan Juratoni
notarul com. parohial

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresbiter tractual.

Nr. 3676 B ex 1923.

Acest concurs se aprobă cu adausul, că pe bază alineatului ultim din § 29 al Regulamentului pentru parohii și pe baza decisului consistorial dtdo 3 Martie și respective 12 Aprilie 1914 Nr. 3053 ridicat și la valoare de concluz sinodal eparhial prin concluzul Nr. prot. 33 ex 1914, se enunță obligamental credincioșilor de a presta birul parohial, care este o parte legală a dotațiunii preoțești.

Caransebeș, din ședința consistorială ținută în 26 August 1923.

3—3

Episcopul diecezan:
Dr. Iosif Tr. Badescu.

În editura Tipografiei și Librăriei
 Diecezane din Caransebeș

a apărut:

Primii Gramatici Români Bănățeni

Gramatica lui Constantin Diaconovici Loga
 Buda 1822

și Fragmente din viața și faptele lui.

Reproducere din „Foaia Diecezană“.

— PREȚUL 12 LEI. —

LA LIBRĂRIA SI TIPOGRAFIA
 DIECEZANĂ din CARANSEBEȘ
 sosesc în scurt timp următoarele

OBIECTE BISERICESTI

◆ ◆
 CĂDELNIȚI,

Candele, potire, sfeșnice,
 cruci, discuri cu stelute.

Ocasă de vânzare
 Str. Traian Doda
 Nr. 401

Informațiuni la proprietar în casă.

A APĂRUT

în editura „Librăriei diecezane“
 Caransebeș și P. SURU București

PENTRU NEAM ȘI LEGE

patruzeci cuvântări de învățătură im-
 potriva adventiștilor și bapțiștilor

de diaconul Dr. Gheorghe Comșa, subdirector general în Mi-
 nisterul Cultelor și Artelor. Prefață de Prof. Dr. I. Mișălcescu.
 Cu aprobarea Consistorului superior bisericesc și a Sf. Sinod și cu
 binecuvântarea I. P. Sf. Mitropolit al Ardealului. Preț 35 Lei.

UN ATELIER DE PAPUCAR

cu două mașini de cusut,
 una sistem „CYLINDER“
 și una „RINGSCHIFF“,
 din cauza morții e
 de vânzare

Informații la Dna văd. IGNATIE
 SIGMUND, FERDINANDSBERG

Aduc la cunoștință On. Public, că mi-am deschis
 în CARANSEBEȘ, Strada Ovid No. 583.

UN ATELIER PENTRU PICTURI BISERICESTI, TOT FELUL DE ICOANE, PRAPURI, RĂPIZI ȘI ORICE MOBILE BISERICESTI

Primesc comande de ORICE MOBILE DE CASĂ,
 cu motive Naționale Române.

IOAN BALEANU, pictor.